

INNOVATSION LOYIHA VA DASTURLARNI MOLİYALASHTIRISHDA INVESTITSION FONDLARNI BOSHQARISH JIHATLARI

Rustamov Dilshod Akbarovich

Toshkent Davlat Stomatologiya Instituti akademik litseyi

Ingliz tili fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7578537>

Annotatsiya : O'zbekiston hududlarida innovatsion faoliyatni investitsiyaviy qo'llab-quvvatlash jarayonlarini rivojlantirishga bag'ishlangan. Investitsion resurslarni joriy etish sharoitida amalga oshirilayotgan innovatsion o'zgarishlarni amalga oshirish asosida hududlarda iqtisodiy faollikni oshirish yo'nalishlarini belgilash.

Kalit so'zlari : Fond, investitsiya fondi, bank, bozor iqtisodiyoti, investor, XIF, amortizatsiya, kredit.

Investitsiya fondi - bu jamoaviy investitsiyalarni amalga oshiradigan muassasa. Uning mohiyati xususiy va yuridik shaxslarning real ishlab chiqarish aktivlarini emas, balki qimmatli qog'ozlarni sotib olish yo'li bilan qo'shma (shu jumladan portfel) investitsiyalari uchun jamg'armalarini to'plashdan iborat. Qimmatli qog'ozlarni sotib olish bozorning professional ishtirokchisi tomonidan amalga oshirilganligi sababli, xususiy investorlarning risklari minimallashtiriladi. Bank depozitlari kabi vosita bilan bir qatorda, CIIga investitsiyalar jismoniy shaxslarning jamg'armalarini saqlash va ko'paytirishning eng mashhur vositalaridir. Investitsion fond - bu qimmatli qog'ozlarga jamoaviy investitsiyalarni amalga oshiradigan moliyaviy kompaniya ekanligini ham bilib oldek. To'g'ridan-to'g'ri yoki o'z aksiyalarini chiqarish va sotish orqali mablag' jalb qilishi mumkin. Investitsiya qilingan kapitaldan daromad olish uchun qimmatli qog'ozlarni sotib oladi, saqlaydi va sotadi.

Investor mablag'larini boshqaradi. Qimmatli qog'ozlar bozorida ma'lumot va tajribaga ega bo'lgan holda, u uzoqdagi investorga kirish imkoni bo'lmagan qimmatli qog'ozlarga investitsiya qilish, investitsiyalarni diversifikatsiya qilish va maxsus shakllangan qimmatli qog'ozlar portfelini boshqarish imkonini beradi. Daromad manbai qimmatli qog'ozlar bo'yicha dividendlar va foizlar, ularning bozor qiymatining o'sishidan olingan daromadlar, shuningdek, fondning professional xizmatlari uchun investorlarning to'lovlari hisoblanadi. Maxsus xususiylashtirish investitsiya fondlari - chek fondlari (ChIFs) shakllantirilgan. Ular jismoniy va yuridik shaxslardan ularni keyinchalik qimmatli qog'ozlarga (aksiya, obligatsiya) qo'yish uchun xususiylashtirish cheklarini qabul qilgan edi.

Ammo, avvallari fond bozorining umumiy rivojlanmaganligi sababli ular o'zlariga berilgan umidlarni oqlay olmadilar.

O'zbekiston Respublikasida bozor iqtisodiyotiga o'tish davrida respublika iqtisodiyotida tuzilmaviy o'zgarishlarni amalga oshirishda investitsiyadan samarali foydalanilmoqda. O'zbekiston Respublikasida 1996-yildan boshlab respublika hukumati har yili davlat byudjeti va byudjetdan tashqari fondlar mablag'lari hisobidan kapital qo'yilmalar limitlari, chet el investitsiyalari va hukumat kafolati bilan olingan kreditlar hisobiga aniq qurilishlar dasturi, shuningdek, bevosita chet el investitsiya va kreditlari hisobiga qurilishlar dasturidan iborat bo'lgan Davlat investitsiya dasturini qabul qiladi. Respublika iqtisodiyotiga investitsiya kiritishda davlat byudjeti mablag'lari, chet el investitsiyalari, korxonalarining o'z mablag'lari va aholi jamg'armalari qatnashmoqda. Respublikada aholining qimmatli qog'ozlarga jamoaviy investitsiyani amalga oshiradigan xususiylashtirish investitsiya fondlari (XIF) va kompaniyalari tarmog'i rivoj topdi.

Jahon tajribasida esa investitsiyani moliyalashtirish turli usul va shakllarda, shu jumladan, korxonalarni aksiyadorlashtirish va aksiyalarni joylashtirish, byudjet mablag'lari, bank kreditlari, lizing, bevosita chet el investitsiyalari, ipoteka, byudjetdan tashqari maxsus fondlar, amortizatsiya va xo'jalik yuritish sub'yektlarining boshqa mablag'lari hisobiga amalga oshiriladi. Keyingi davrda xalqaro iqtisodiy munosabatlarda investitsion hamkorlik rivoj topdi. Bunday hamkorlikning real, moliyaviy, intellektual (litsenziyalar, nou-xauni berish, hamkorlikda bajariladigan ilmiy ishlanmalar va b.ga mablag' sarflash) ko'rinishlari bor.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, ayni paytda jamg'armalar faoliyatini takomillashtirish jarayoni davom ettirilib, ularni tashkil etish va faoliyat ko'rsatishining huquqiy asoslari mustahkamlanmoqda. Innovatsion loyiha va dasturlarni moliyalashtirishda investitsion fondlarni o'rni juda ham muhim ekanligini ko'rishimiz mumkin.

References:

1. O'zME Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil.
2. Pshenichnikova S. N. Structure of the economic system: the role of labor. Kultinform-Press Publishing House, 2017, 469 p.
3. Amirjanova S.S.. Analysis of the labor market and employment of the population in Uzbekistan. Journal. Economics and innovative technologies. 3/2022, May (№ 00059).